

<https://doi.org/10.62837/2025.8.452>

XURAMAN KƏRİMOVA
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru
AMEA Folklor İnstitutu
kerimova.xuraman@rambler.ru
ORCID:0009-0004-7291-0828

ATALAR SÖZLƏRİ VƏ DEYİMLƏRİN JANR ÖZƏLLİKLƏRİ XÜLASƏ

Deyimlər də atalar sözləri kimi Azərbaycan folklorunun çox işlək və həcmcə kiçik, müstəqil janrlarından biridir. Özünəməxsus janr xüsusiyyətlərinin olmasına baxmayaraq, bir çox folklor nəşrlərində atalar sözləri ilə deyimlər fərqləndirilmədən eyni başlıq altında verilir. Belə qarışıqlığın yaranmasına səbəb xalq danışığı dilində aktiv şəkildə işlənən hər iki janrın zahiri oxşarlığıdır. Formaca nə qədər oxşar olsa da, bu janrları bir-birindən fərqləndirən ciddi məzmun, məna, quruluş fərqləri mövcuddur. Atalar sözlərinin dərin mənalar ifadə etməsi, əxlaqi-didaktik mahiyyəti, “olar”larla “olmaz”ların sərhədlərini müəyyənləşdirməsi; deyimlərin isə əsasən yumor və kinayəli dillə ifadə olunması, şəxs və ya hadisəni müxtəlif aspektlərdən, əksərən obrazlı dillə təsvir və xarakterizə etməsi bir qədər üzdə olan fərqlərdir. Amma deyimlər üzərində müəyyən qrammatik əməliyyatlar apararaq atalar sözlərindən daha dərin fərqlərini aşkarlamaq mümkündür. Bu araşdırmalarda deyim və atalar sözləri üzərində müxtəlif cəhətlərdən müqayisələr aparılmış, nümunələr əsasında deyimlərin müstəqil janr olması müəyyənləşdirilmişdir. Eyni zamanda deyimlərin müxtəlif məna növləri tədqiq edilmiş və nümunələr üzərində aydınlaşdırılmışdır.

Açar sözlər: folklor, deyimlər, atalar sözləri, janr özəllikləri, obrazlı dil

HURAMAN KARİMOVA **GENRE CHARACTERISTICS OF PROVERBS AND IDIOMS** **SUMMARY**

Like proverbs, idioms are one of the most functional and small independent genres of Azerbaijani folklore. Despite the presence of their own unique genre features, in many folklore publications, proverbs and idioms are given under one name without differentiation. The reason for such confusion is the apparent similarity of both genres, which are actively used in the conversation of the people. No matter how similar they are in form, there are serious differences in content, meaning and structure that distinguish these genres from each other. The expression of the deep meaning of proverbs, their moral and didactic essence and the definition of the boundaries between “to be” and “not to be”, while idioms are expressed mainly in humorous and ironic language, describing and characterizing a person or

an event from different sides, often figuratively, are only superficial differences. However, by performing certain grammatical operations on idioms, it is possible to reveal their deeper differences from proverbs. In these studies, comparisons of idioms and proverbs from different countries were conducted, and it was established that idioms are an independent genre. At the same time, various types of idiom meanings were studied and refined using examples.

Keywords: folklore, idioms, proverbs, genre features, figurative language

ХУРАМАН КАРИМОВА **ЖАНРОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПОСЛОВИЦ И ИДИОМ** **РЕЗЮМЕ**

Как и пословицы, идиомы являются одним из самых функциональных и малочисленных самостоятельных жанров Азербайджанского фольклора. Несмотря на наличие собственных уникальных жанровых особенностей, во многих фольклорных изданиях пословицы и идиомы приводятся под одним названием без дифференциации. Причиной такой путаницы является кажущееся сходство обоих жанров, которые активно используются в разговорной речи народа. Как бы ни были похожи они по форме, существуют серьёзные различия в содержании, значении и структуре, которые отличают эти жанры друг от друга. Выражение глубокого смысла пословиц, их морально-дидактическая сущность и определение границ между «быть» и «не быть», в то время как идиомы выражаются преимущественно в юмористическом и ироническом языке, описывая и характеризуя человека или событие с разных сторон, часто в переносном смысле, – это лишь поверхностные различия. Однако, выполняя определённые грамматические операции над идиомами, можно выявить их более глубокие отличия от пословиц. В этих исследованиях проводились сравнения идиом и пословиц с разных сторон, и на примерах было установлено, что идиомы представляют собой самостоятельный жанр. В то же время на примерах изучались и уточнялись различные типы значений идиом.

Ключевые слова: фольклор, идиомы, пословицы, жанровые особенности, образный язык

Giriş

Deyimlər Azərbaycan folklorunda müstəqil bir janrdır və özünəməxsus xüsusiyyətləri var. Danışiq zamanı söylənilən fikri daha kəsə, aydın, obrazlı və yığcam şəkildə ifadə etmək üçün dildə hazır şəkildə mövcud olan bu ifadələrdən sıx-sıx istifadə olunur. Hər məqama uyğun müxtəlif deyimlər mövcuddur. Deyimlər haqqında qeyd etdiyimiz xüsusiyyətlər atalar sözləri ilə eyniyyət təşkil edir. Əgər adlar fərqlidirsə, deməli, müəyyən özəlliklər mövcuddur. Fərqləndirmə problemi

cümlə formasında olan deyimlərlə atalar sözləri arasında yaranır. Yalnız incə təhlillərdən sonra mətnin hansı janra məxsusluğunu aydın etmək olur. Bu cür təhlilləri aparmaq üçün ilk növbədə hər iki janrın özəl xüsusiyyətlərini bilmək lazımdır. Zahirə oxşarlıq, dildə işlənmə tezliyi kimi xüsusiyyətlər bu iki janrı birbirindən fərqləndirməkdə çətinlik yaradır. Elə bu səbəbdən də deyimlər bir çox folklor nəşrlərində atalar sözləri ilə eyni başlıq altında verilir. Lakin bunların hər birinin müstəqil janr xüsusiyyətləri var.

Atalar sözlərinin janr özəllikləri

Atalar sözləri yaddaşda gəzdirilən hazır qeydlərdir, təcrübələrdən qazanılmış əqli nəticələr, qənaətlərdir və adətən insanların həyat hadisələrinə yanaşmasında, davranışlarında “olar”larla “olmaz”ların sərhədlərini müəyyənləşdirən müdrik fikirlərdir. “*Atalar sözləri adi hadisələrdən deyil, həlledici məqamlarda gərginliyin ağulla, məntiqi düşüncə ilə aradan qaldırılması, situasiyanın yumşaldılması, çətin məsələlərin uğurlu həlli zamanı gəlinən qənaətlərdən, əldə edilən nəticələrdən yaranmışdır*” (Kərimova, 2024: 121). Bu janr haqqında söylənilmiş xalq ifadəsində deyilir: “*Atalar sözü Qurana girməz, amma Quran yanında yalın-yalın yalışıur*” (Oğuzmamə, 1987: 18). Bu nümunədə müqəddəs kitabımız Quranla yanaşı tutulması atalar sözlərinin dəyərini dəqiq ifadə edir. Onların əsas janr xüsusiyyətləri aşağıdakılardır:

1. Kiçik həcmli olur. Onlar çox vaxt bir, bəzən iki yığcam cümlədən ibarət olur və dərin

mənəli fikri qısa şəkildə çatdırır: *yüz ölç, bir biç; nəzər – məzar; loxma – boğma.*

2. Mükəmməl məntiq və ümumiləşdirmədən ibarət olur. Atalar sözləri müəyyən bir həyat təcrübəsinin, müşahidənin nəticəsi kimi yaranır və geniş ümumiləşdirmələri əks etdirir. Onlar əxlaq, sosial və məişət qanunauyğunluqları haqqında məntiqli fikirlərdir: *qız anadan görməyincə öyüd almaz; kül tərəcik olmaz.*

3. Didaktik mahiyyət daşıyır. Atalar sözləri insanlara nəyin doğru, nəyin yanlış olduğunu göstərir və tərbiyəvi məzmun daşıyır. Öyüd bildirən atalar sözləri bəzən əmr cümlələrindən ibarət olur və cümlənin xəbəri ikinci şəxsin təkində işlənir: *Utan utanmazdan, qorx qorxmazdan; Buğda çörəyin olunca buğdayıca dilin olsun.*

4. Əksər hallarda müəyyən ritm və ahəngdarlıq müşahidə olunur ki, bu da onların yaddaşda yerini möhkəmləndirir. Bu daha çox iki hissədən ibarət olan mətnlərdə özünü göstərir: *el gücü – sel gücü; sən saydığını say, gör fələk nə sayır.*

5. Obrazlı dildə və rəmzlərdən ibarət olur. Atalar sözlərində məcazlardan geniş şəkildə istifadə olunur, bəzən konkret məfhumlar simvolik mənada işlənilir: *Qaradan artıq rəng olmaz; İslanmışın yağışdan nə qorxusu.*

6. Ümumbəşəri və milli xüsusiyyətləri əks etdirir. Ümumbəşəri dəyərləri ifadə etsə də, hər xalqa, tayfaya, etnik qrupa xas mətnlərdə onların özünəməxsus dünyagörüşü və mədəni xüsusiyyətləri əsas yer tutur: *İt hürər, karvan keçər; Anasına bax, qızını al, qırağına bax, bezini al; Tatın qarısı – susuz yerin arısı.*

7. Quruluşca bir, iki və daha artıq komponentdən, əsasən qeyri-müəyyən və ümumi şəxslə cümlələrdən ibarət olur. Cümlənin xəbəri adətən ikinci, üçüncü şəxsin təkində və cəmində olur və daha çox qeyri-qəti gələcək zamanda təsdiq və ya inkarda işlənir. *Sən saydığını say, gör fələk nə sayır. Cücəni payızda sayarlar. Dua oxumaqla donuz darıdan çıxmaz* və s.

Deyimlərin janr xüsusiyyətləri

Deyimlər insanlar, ətraf aləmlə, mühitlə bağlı təsəvvürlər əks olunmuş obrazlı ifadələrdir. Bu ifadələr – haqqında fikir yürüdülmən şəxsi, hadisəni, yaxud hal və vəziyyəti müxtəlif aspektlərdən, çox zaman yumorlu, kinayəli dillə xarakterizə edir, təsvir edir, rəy bildirir. Dildə daha çox hiss və hadisələri təsvir etmək, bəzən atmaca atmaq məqsədilə işləndiyini görürük. Deyimlərin özünəməxsus xüsusiyyətlərə bunlar daxildir:

1. Qısalıq və yığcamlıq: *ağzığöyçəklər; yüngülsaqqal; suquşu* (tez-tez çimən adama deyilir).

2. Məcəzilik və obrazlılıq: *duza getmək; gözü su içməmək; yurduna-yuvasına su calamaq.*

3. Təsviri xarakter və rəy bildirməsi: *uçana-qaçana macal vermir; quşu gözündən vurur.*

4. Sabitlik (məfhumları əvəz etmək və inversiya məzmunu pozur): *göz verir, işiq vermir* (cümlədəki sözlərini əvəz etmək və inversiya mümkündür); *dəli qız bir naxış öyrənib* (təkrar-təkrar eyni hərəkəti edənlər haqqında deyilir).

5. Quruluşca üç növdə: söz, söz birləşməsi və cümlə şəklində olması;

6. Müxtəlif mənə növlərinə malik olması və s.

Atalar sözlərindən fərqli olaraq, deyimlərin quruluşca üç növü var: söz, söz birləşməsi və cümlə formasında ola bilər. Söz şəklində olanlar əsasən iki sözün birləşməsindən əmələ gəlmiş və tərəfləri ilkin mənasını itirərək yeni məzmun qazanmış məcazi mənəli mürəkkəb sözlərdir. Həmin sözlər bir vurğu altında deyilir və bitişik yazılır. Məsələn, *ağzığöyçəklər* (bir əhvalatı eşidib-bilən və bu haqda mənfi mövqedən fikir söyləyən insanlar); *qənbərqulu* (işin gedişatını pozan maneənin ortaya çıxması); *çaşka-lojka* (iki şəxsin birgəliyi, yaxınlığı) və s.

Xalq dilində *qənbərqulu, arvadağız, çaşka-lojka kimi* məcazi mənəli deyimlər mürəkkəb söz olduğu, yəni bir vurğu altında deyildiyi, bir leksik vahid olduğu üçün söz birləşməsi deyil və buna görə də frazeoloji birləşmələr sırasında yer almır. Belə ki, frazeoloji lüğətlərdə yalnız söz birləşməsi və cümlə şəklində olan ifadələr verilir. Bu cür sözlər həmin lüğətlərdə daha çox işləndikləri feillə – söz birləşməsi şəklində

yer alır. Əliheydər Orucov bu barədə yazır: “*Hər bir dildə, o cümlədən Azərbaycan dilində idiomatik ifadələrlə yanaşı, bir qrup mürəkkəb sözlər var ki, onlara şərti olaraq idiom sözlər demək olar. Görünür bu sözlər vaxtilə analitik xarakter daşmış, sonradan isə sintetik şəkil alaraq (yəni qovuşaraq) mürəkkəb sözlərə çevrilmiş və frazeoloji vahidlər sırasından çıxmışdır*” (Azərbaycanca-rusca frazeologiya lüğəti, 1976: 14-15). Daha sonra müəllif bu sözlərin də, xalis idiomatik ifadələrdə olduğu kimi, tərkib hissələrini təşkil edən sözləri ayrı-ayrılıqda götürüldükdə, bütövlükdə ifadə etdikləri mənanı ifadə etmədiyini söyləyir. Lakin buna baxmayaraq, dilçilik elmində həmin məcazi mənalı mürəkkəb sözlər artıq frazeologiya sahəsindən çıxıb lüğətçiliyin və leksikologiyanın obyektinə olmuşdur. Biz həmin mürəkkəb sözləri xalq yaradıcılığı nümunələri hesab edirik və folklorun deyimlər janrına aid nümunələr sırasında yeri olduğunu düşünürük. Qeyd edək ki, dilçilik sahəsində frazeologizm adlanan sabit söz birləşmələri folklorşünaslıqda deyim adlanır. Baxmayaraq ki, bu birləşmələrdə hər söz müstəqil vurğu altında tələffüz edilir, amma sözlər birlikdə bir məfhumu ifadə edir və bu səbəbdən onları da sadə deyim hesab etmək olar. Məsələn: *bel bağlamaq* – inanmaq; *gözü su içməmək* – inanmamaq və s.

Söz birləşməsi şəklində olan deyimlər mürəkkəb söz birləşmələrindən ibarət olur. Məsələn, *Əli aşından da olmaq, Vəli aşından da olmaq; yuyulmamış çömçə kimi özünü ortaya atmaq; yorğanına yorğanına görə ayağını uzatmaq*.

İstər söz və istərsə də söz birləşməsi şəklində olan deyimlərin mənası cümlə daxilində aydınlaşır.

Cümlə şəklində olan deyimlər formaca atalar sözləri ilə çox oxşar olduğu üçün janr baxımından çaşqınlıq yaradır – eyniləşdirilir. Əksər atalar sözləri kitablarında bu iki janrın fərqləndirilməsində çaşqınlıqlar olduğu müşahidə edilir. Məsələn, *8 yazır* (yolunu düz yerimək iqtidarında olmayan sərxoş adamlar haqqında deyilir); *aramız limonidir* (münasibətin soyuq olduğu bildirilir); *qulağının dibindən halva iyi gəlir* (əcəli çatıb, ölümü yaxınlaşıb) və s. nümunələri deyimlərdir. Deyimlər çox vaxt cümlədə indiki zamanda işlədilir.

Deyimlər mənacə müxtəlif növlərə ayrılır:

Təsviri xarakterdə olur, zahiri əlamət bildirir, bənzətmə xarakterli olur. Məsələn: *qara bulud, göy şüyüd* (kədərli, qanıqara mənasındadır); *cındırından cin ürkiür* (yoxsulluğu və pintiliyi təsvir edir); *Ağrı – ağ yanır, qırmızısı – qırmızı* (zahiri – cild gözəlliyini bildirir); *burnunu tutsan, canı çıxar* (fiziki zəifliyi ifadə edir). Çox zaman əlamət bildirən deyimlərin əvvəlində *elə bil*, sonunda *kimi* qoşmaları işlədilir. Bu zaman söz birləşməsi şəklində olan mətn xəbər şəkilçisi qəbul edərək cümləyə çevrilir. Məsələn: *dəvə nalbəndə baxan kimi baxır; dəvəsi ölmüş ərəb kimiəm; elə bil qurbağa gölünə daş atdılar; elə bil başıma bir qazan qaynar su tökdülər* və s.

Rus deyimlərində də buna oxşar mənzərəni görürük. Məsələn: *как была сказывается; как дым поднялся; как с небо упало; лает, как собака; говорим, как ворона* (Пословицы..., 1961: 85; 86; 75; 90).

Hadisələrin mahiyyətini, insanların şəxsi keyfiyyətlərini xarakterizə edən deyimlər daxili aləmi əks etdirir, əsasən insanların xarakterini göstərir. Məsələn: *ağzına çullu dovşan sığmır; hamısı bir bezin qırağıdır; ortada yeyib, qıraqda gəzir* və s.

Deyimlər daha çox insan və hadisələri mənfə cəhətdən xarakterizə etsə də, bəzən yaxşı tərəfdən baxışın olduğunu da görmək olur: *göz üstə saxlamaq* (əzizləmək); *atlıni atdan salmaq* (güclü, qoçaq adamlar haqqında deyilir).

Zaman anlayışı bildirən deyimlər: *dəvənin quyruğu yerə çatanda* (işin mümkünsüzlüyünü, zamanının gəlməyəcəyini bildirir); *qum göyərəndə* (işin heç zaman baş tutmayacağını bildirir); *qışın oğlan çağı* (qışın sərt soyuq vaxtı – fevral ayı nəzərdə tutulur); *yayın cırhacırı* (cırıramaların aramsız oxuduğu vaxt – iyul-avqust ayları); *günün qulağı saralanda* (qürub çağı); *baş yastığa yetəndə* (xəstələnəndə); *qaş qaralanda* (axşamçağı); *Nuh əyyamında* (keçmiş zamanda); *yağmasa, gələn bazar* – bir işin nə vaxt olacağı sualına verilən eyhamlı cavabdır. Əslində verilən sualdan yayınmaq, cavab verməmək üçün söylənir.

Xüsusi adlara bağlı olan deyimlər: *At Balaxanım* (kobud hərəkətli qadın); *Key Balaxanım* (ətrafında baş verənlər diqqətini çəkməyən, reaksiyası zəif olan qadın); *Dəli Bayramalı* (gözlənilməyən, yersiz hərəkət edən adam); *Xəccə bəzəkə qaldı* (gözlənilən iş baş tutmayanda deyilir); *Məmmədqulu atdanıb, mən də atdanım* (başqası ilə bəhsə girənlər haqqında deyilir).

Şəxs adları, coğrafi adlarla bağlı deyimlər adətən bölgələr üzrə dəyişir. Hər bölgədə müəyyən fərqli xüsusiyyəti ilə digərlərindən nəzərəcarpacaq dərəcədə seçilən şəxslər və ya xüsusi məkanlar olur ki, adları xalq arasında dildə-ağızda gəzir. Yeri gəldikcə həmin qabarıq xüsusiyyət aid olduğu şəxsin, yerin və s. adı ilə digərlərinə şamil edilir. Məsələn, Göyçay bölgəsi ilə bağlı bu cür deyimlərdən birini izahını nəzərdən keçirək: *otuz yaşdan sonra Qaraqovağın dibində siyahıyaalmadı . “Rayon mərkəzinə yaxın ərazidə Potu kənd qəbiristanlığı yerləşir. Qəbiristanlığın girişində qocaman qovaq ağacı var. Yaşlı nəslin leksikonunda, çox güman ki, qəbiristanlıq sözünün düşüncədə yaratdığı psixoloji ağırlıqdan qaçmaq üçün onun əvəzinə Qaraqovaq sözündən istifadə edilir. Bu iki söz – qəbiristanlıq və Qaraqovaq yerli sakinlərin dilində ünvan bildirən leksik paralellərdir* (Kərimova, 2024: 853). Yəni Əzrayıl Qaraqovağın dibində ölüm vaxtı çatmışları qeydə alır.

Nümunələr üzərində müqayisə

Bir-birinə çox bənzəri olan bu iki janrı fərqləndirmək üçün müəyyən qrammatik müqayisələr apara bilərik. Məsələn, *bu qulağından alıb, o qulağından verir* nümunəsinin nə üçün atalar sözü yox, deyim olmasına aydınlıq gətirək. İlk

olaraq onu demək olar ki, nümunədə hər hansı müdrik fikir ifadə olunmamışdır. Bu, sadəcə şəxsi keyfiyyətlə bağlı bir ştrixi ifadə edən məlumatdır. Həmin mətn üzərində mümkün olan bəzi qrammatik əməliyyatları aparaq:

Bu qulağımdan alıb, o qulağımdan verirəm.

Bu qulağından alıb, o qulağından verirsən.

Bu qulağından alıb, o qulağından verir.

Bu qulağımızdan alıb, o qulağımızdan veririk.

Bu qulağınızdan alıb, o qulağınızdan verirsiniz.

Bu qulağından alıb, o qulağından verirlər.

Bu, nümunədəki ismin və feilin şəxsə və kəmiyyətə görə dəyişməsidir. Cümlənin xəbərini feilin inkar forması, bütün zamanları və şəkilləri üzrə də dəyişmək mümkündür. Atalar sözləri üzərində isə bu cür qrammatik əməliyyatları aparmaq mümkün deyil.

Sonu feillə bitən cümlə şəklində deyimləri məsdər formasında da işlətmək mümkündür. Məsələn: *Suyu üfürə-üfürə içmək; göz verib-işıq verməmək; üz verəndə astar istəmək və s.*

Zahiri quruluşuna görə bir-birinə çox oxşayan iki nümunəyə diqqət yetirək, “El gücü, sel gücü” mətni və oxşar quruluşa olan “At ilxısı, köpək sürüsü” mətnlərinin mənə dəyərlərini müqayisə edək. Hər iki mətn iki hissədən ibarətdir və ikisində də bu hissələr ikinci növ təyini söz birləşmələrindən təşkil olunmuşdur. Birinci mətnin tərəflərinin daşdığı mənə yükü eyni çəkiyə malikdir və bu hissələr arasında riyazi bərabərlik işarəsi qoya bilərik. Xəbəri ellipsisə uğramış bu cümlədə el birliyinin – gücünün yenilməz olması, qarşısına çıxan hər şeyi yerindən qoparıb apara bilən selin gücünə bərabər olduğu bildirilir. Burada ulularımızın həyat təcrübəsindən qazanılmış qənaət, əqli nəticə var. Bu, el birliyinin qüdrəti haqqında atalar sözü statusunu qazanmış bir xalq hikmətidir və xalq arasında bu gün də işləkdir. Seçdiyimiz ikinci mətn də iki hissədən ibarətdir, cümlədə xəbər şəkilçisi ellipsisə uğramışdır. Quruluşuna görə birinci nümunəyə çox oxşasa da, mahiyyətə fərqlidir. Burada tərəflər arasında mahiyyətə bərabərlik yox, sadalama, paralellik var. Heç bir hikmət bildirməyən “At ilxısı, köpək sürüsü” mətni hər hansı toplantıya arzu ediləndən artıq sayda adamın gəldiyini bildirir və yalnız obrazlı təsvirdən ibarətdir. Buna görə də o, atalar sözləri deyil, deyim sırasında yer alır.

Nəticə

Apardığımız təhlillərdən belə qənaət hasil olur ki, atalar sözləri və deyimlər Azərbaycan folklorunun ən kiçik və işlək janrlarıdır. Formaca çox oxşar olması, fikri daha kəsə və aydın ifadə etməsi və dildə işlənmə tezliyi onları eyniləşdirir. Gözə çarpan bir sıra əlamətlərin eyniliyinə baxmayaraq, onların hər birinin fərqli janr özəllikləri var. Atalar sözlərinin mətninin fonetikasını, leksikasını zaman-zaman müəyyən dəyişikliklərə uğrasa, variantlaşsa da, onlarda fikrin məntiqini qoruyan

sabit qrammatik xüsusiyyətlər var. Atalar sözlərində fikir ya mütləq təsdiqdə olur, ya da inkarı bildirir. Bu mətnlər hikmətli məzmunu, didaktik mahiyyəti ilə fərqlənir. Deyimlərdə daha çox insanların məişəti, mədəniyyəti, əmək fəaliyyəti ilə bağlı olan zehniyyəti və təsəvvürləri əks olunur. Deyim mətnləri daha çox rişxənd, kinayə, yumor məzmunlu olur, şəxsə, kəmiyyətə, zamana görə dəyişə bilir. Bəzilərini feilin məsdər formasında, təsdiqdə və inkarda da işlətmək olur və bu onun mənasına heç bir xələl gətirmir. Bu ifadələr hikmət bildirmir, müəyyən məqamlar təsvir edən obrazlı xalq ifadələridir. Deyim və atalar sözlərini mahiyyətcə bir-birindən fərqləndiyi üçün onlar fərqli janrlardır.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycanca-rusca frazeologiya lüğəti / Tərt. ed. Ə.Orucov. – Bakı: Elm, 1976, – 248 s.
2. Kərimova, X. Göyçaydan toplanmış paremioloji vahidlərin xüsusiyyətləri // 8. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosial Bilimler Sempozyumu bildiri. 24-26 Ekim, 2024, Atırav-Kazakistan. – Atırav, 2024. – s. 848-858.
3. Oğuznamə / Çapa hazırl. S.Əlizadə. – Bakı: Yazıçı, 1987, – 223 s.
4. Пословицы, поговорки, загадки в рукописных сборниках XVIII-XX веков. – Москва-Ленинград: Издательства Академии наук СССР, 1961, – 288 с.

Rəyçi: filologiya elmləri doktoru, professor Ramazan Qafarlı